

Oheň na horách: Etiópska rozprávka

★ Úvodné aktivity pre hercov:

Pred hercov sa položí veľký papier na ktorom je napísané Afrika. Herci píšú všetky asociácie ktoré majú s týmto kontinentom spojené. Keď dopíšu, ich vedúci im povie niečo o mieste v ktorom sa dej rozprávky odohráva. Aj na tak vzdialenom mieste mali a majú ľudia rovnaké problémy ako my.

Herci chodia po priestore a stvárnajú seba keď im je teplo; keď im je zima; keď im je naozaj veľká zima až kosa ktorá im preniká do kostí; keď sú z niečoho nadšený; keď majú pocit, že ich niekto podviedol; keď sú z niečoho smutný; keď sú z niečoho sklamaný; keď cítia, že sa na nich deje nespravodlivosť; keď sú hladný a keď sa konečne nasýtia.

Vedúci prečíta rozprávku. Herci by mali pozorne počúvať.

Podľa toho ktoré časti sa im páčili v rozprávke sa rozdelia do skupín a budú sa snažiť jednotlivé scény stvárniť pomocou živého alebo živých obrazov. Tieto obrazy nemusia byť presne podľa rozprávky pretože tá bude prečítaná iba raz, vedúceho zaujíma ktoré časti ich v tomto príbehu najviac zaujali.

★ Dej

Arha je sluha a pracuje u zámožného človeka Haptona. Hapton sa s ním vsadí o pôdu, že nevydrží stáť celú noc, bez ohňa a nahý na vrchu hory. Arhovi sa to, ale podarí vďaka starčekovi ktorý rozložil oheň na protiľahlom vrchu. Haptonovi sa to nepozdáva a tvrdí, že stávkou Arha prehral. Arha sa obracia na súd kde vynesú rozsudok prospoch Haptona. Starčekovi sa to nepáči a požiadava svojho váženého priateľa Hailuha o pomoc. Ten sa rozhodne spraviť hostinu pre významných ľudí, medzi nimi je sudca i Hapton. Na tejto hostine všetci zistia, že tak ako sa nedá najesť z vône jedla, tak sa nedá zohriať zo svetla vzdialeného ohňa. Sudca i Hapton svoj zlý rozsudok priznajú a rozhodnú sa dať Arhovi to čo mu patrí.

★ Postavy:

rozprávač – biela košeľa, pohodlné nohavice

Arha – jednoduché biele nohavice, biele tričko a hnedá vesta

Hapton – čierne nohavice, čierne tričko, fialový plášť, fialový klobúk s perím

starček – hnedé nohavice, biele tričko, zelený plášť, zelený klobúk, biela brada

sluhovia – biele nohavice, hnedé tričko, biela vesta

sudca – čierny talár

Hailu – nohavice, tričko, plášť

sudcovi poradci – čierny talár

prisediaci na súde, hostia na hostine – ženy, muži honosne oblečení k danému príbehu

★ Scenár:

Rozprávač: (jeho miesto je na stoličke pri ľavom kraji pódia z pohľadu diváka, svieti na neho svetlo) Za starých čias v jednom vzdialenom meste žil mládenec Arha ktorý od deťva slúžil u Haptona Haseia. Hapton Hasei bol taký bohatý, že mal všetko, na čo si len pomyslel. Často mu bol dlhý čas, lebo ho nič nevedelo zaujať, ničomu sa netešil, ale istej chladnej noci, ho predsa len niečo

zaujalo.

(štronzo, svetlo ktoré mieri na rozprávača zhasne, zasvietia svetlá na scénu úplne v pravo z pohľadu diváka)

(honosné kreslo, stôl s obrusom, krb, Haptonov príbytok ozdobený z kusov látok)

Hapton: (sedí znudene v kresle vo svojom honosnom príbytku a začne monológ, Arha medzi tým prinesie drevo a začne prikladať do krbu) Akú zimu môže človek vydržať? Ktovie, či človek vydrží stáť na najvyššom vrchu Entotto uprostred najstudenejších vetrov celú noc bez prikrývok alebo šiat, a nezomrie.

Arha: (ďalej kladie drevo do ohňa) Neviem, ale bola by to pochabosť.

Hapton: Keby za to nič nezískal, hádam by aj bola. Stavím sa, že človek to nedokáže.

Arha: (prikladá do ohňa) Som si istý, že odvážny človek vydrží stáť na vrchu Entotto celú noc, a nezomrie. Mne však na tom nezáleží, lebo sa nemám o čo stavať (povzdichne si).

Hapton: (spozornie lebo zavetrí dobrodružstvo) Dobre, ja ti niečo poviem, keď si si taký istý, že je to možné, stavím sa s tebou. Ak medzi skalami na vrchu Entotto vydržíš celú noc stáť bez jedla, bez prikrývok, odevu, ohňa a nezomrieš, dám ti štyri polia úrodnej zeme, dom a statok.

Arha: (prestane klásť drevo do krbu a nadšene sa otočí na Hamptona) Myslíte to naozaj?

Hapton: (s hrdosťou) Som človek, ktorý dodrží svoje slovo.

Arha: (s nadšením) Zajtra v noci to urobím a potom budem do smrti obrábať svoju vlastnú pôdu.

(štronzo, tma, záber na rozprávača)

Rozprávač: Arha si po chvíli uvedomil čo všetko bude musieť pretrpieť, pretože nad vrchom dul veľmi ostrý vietor. Preto sa na druhý deň ráno vybral za múdрым starčekom a porozprával mu čo sa stalo. Poprosil ho o pomoc.

(štronzo, svetlá ktoré mieria na rozprávača zhasnú, zasvietia svetlá na scénu)

(v starčekovej skromnej chatrči scéna je naľavo od Haptonovej honosnej izby, sedia pri neozdobenom stole a starček začne rozprávať, Arha najprv sedí sklúčený ale postupne, ako počúva starčeka, sa začína radovať)

Starček: Len sa ty neboj, pomôžem ti. Na druhej strane údolia od Entotto je vysoká skala. Zajtra v noci, keď slnko zapadne, rozložím na nej oheň, takže ho uvidíš z miesta, kde budeš stáť. Po celú noc sa pozeraj na žiaru môjho ohňa. Ani na chvíľu nezatvor oči, aby ťa nepremohla tma. Keď budeš hľadieť na môj oheň, myslí na jeho teplo a na mňa, svojho priateľa, ako tam sedím a udržujem ho pre teba. Ak to dokážeš, ostaneš nažive, nech je vietor akokoľvek krutý.

Arha: (nadšene odchádza a hovorí) Ďakujem za pomoc, ani neviete ako veľmi si to cením.

(štronzo, tma, záber na rozprávača)

1. varianta

Rozprávač: Arha sa vrátil k Haptonovi a povedal mu, že je pripravený. Popoludní ho Hapton poslal s viacerými sluhami na samý vrch hory Entotto. Sluhovia mali dávať pozor na Arhu. Keď sa zotmelo, Arha sa vyzliekol a stál v ostrom mrazivom vetre, ktorý po západe slnka ešte zmocnel. Arha stál a uprene hľadel na druhú stranu údolia, kde žiarilo svetlo priateľovho ohňa ako hviezda. Vietor bol stále studenší, prenikal Arhovým telom a mrazil až do kostí. Skala, na ktorej stál, bola ani kus ľadu. Tuhol od chladu väčšmi a väčšmi a už sa mu zdalo, že sa nikdy nerozohreje. Neprestal

však upierať oči na trblietavé svetlo a myslel na to, ako jeho priateľ na druhej strane údolia udržuje oheň pre neho. Chumáče hmly občas zastreli svetlo ohňa, ale on ani okom nemihol, dokiaľ hmla nezmizla. Kýchal, kašlal, triasol sa a hlava sa mu krútila. No premohol sa a stál tam celú noc. Na svitaní zišli z vrchov naspäť do mesta.

2. varianta

Rozprávač: Arha sa vrátil k Haptomovi a povedal mu, že je pripravený. Popoludní ho Haptom poslal s dvoma služobníkmi na samý vrch hory Entotto. Sluhovia mali dávať pozor na Arhu. Keď sa zotmelo, Arha sa vyzliekol a stál v ostrom mrazivom vetre, ktorý po západe slnka ešte zmocnel. Arha stál a uprene hľadel na druhú stranu údolia, kde žiarilo svetlo priateľovho ohňa ako hviezda.

(štronzo, svetlá ktoré mieria na rozprávača zhasnú, zasvietia svetlá na scénu)

(figurína postavená chrbtom k divákovi, jedno žlté svetlo v diaľke ktoré predstavuje oheň, a dvaja sluhovia trasúci sa v dekách, pustená je nahrávka vetra ako pomaly zosilnieva, svetlo je nastavené tak, že letmo osvetľuje sluhov a figurínu a žlté svetlo v pozadí je jasne vidieť)

(keď už vietor dostatočne zosilnie nastane ticho a štronzo na scéne, tma, záber na rozprávača)

Rozprávač: Arha kýchal, kašlal, triasol sa a hlava sa mu krútila. No premohol sa a stál tam celú noc. Na svitaní zišli z vrchov naspäť do Haptonovho domu.

(štronzo, svetlá ktoré mieria na rozprávača zhasnú, zasvietia svetlá na scénu)

(V Haptonovom honosnom dome, prichádzajú 2 sluhovia s Arhom)

Hapton: (pozerá na sluhov a prísne sa pýta) Stál tam celú noc bez jedenia a pitia, bez prikrývk a šiat?

2 sluhovia: (všetci naraz) Áno, celkom tak.

Hapton: (pozerá sa na Arhu s rešpektom) Dobre, si súci chlap, Ako si to dokázal?

Arha: (s hrdosťou) Díval som sa na oheň na vzdialenom vrchu,

Hapton: (zvyšuje hlas, je nahnevany pretože sa ho Arha pokúsil podviesť) Čože? Ty si hľadel na oheň? Stávkou si prehral. Aj naďalej zostaneš mojim sluhom!

Arha: (s pocitom krivdy sa obhajuje) Ale ten oheň ma nemohol zohriať, bol ďaleko, na druhej strane údolia.

Hapton: (nahnevane hovorí) Nedám ti zem, nedodrжал si podmienky. Zachránil ťa len oheň.

Arha: (skloní hlavu a nahodí smutný výraz, odchádza zo scény)

(štronzo, tma, záber na rozprávača)

Rozprávač: Arha šiel opäť za svojim starým priateľom a rozpovedal mu, čo sa stalo. Starec ho poslal na súd. Sudca po vypočutí oboch strán vyniesol rozsudok.

(štronzo, svetlá ktoré mieria na rozprávača zhasnú, zasvietia svetlá na scénu)

(V súdnej sieni, najprv je počuť vravu od ostatných ľudí, ktorí stojia v pozadí, pretože sa sudca radí, obracia sa najprv k prvému radcovi, potom k druhému, po chvíli sa postaví a silným hlasom riekne)

(Sudca sedí za stolom)

(Arha stojí pred sudcom a pri ňom je starček, ľudia sedia na stoličkách, sudca má pult a po jeho lavici a pravici sedia jeho poradci)

Sudca: Vypočujte si verdikt súdu. (odmlka kým sa ľudia neutišia) Prehral si, Arha, lebo podmienka Haptoma Haseia bola, že musíš vydržať bez ohňa a tebe oheň pomáhal. Takto ťa odsudzujem na sluhovský život u Hamptona. (sudca sa začne zberať preč zo scény)

Arha: (smutne zväsi hlavu)

Starček: (položí ruku na rameno Arhovi a hovorí) Nestrácaj nádej, obyčajní ľudia v horách sú múdrejší, ako hociktorý mestský sudca. (a pozrie sa smerom kam odchádza sudca)

(štronzo, tma, záber na rozprávača)

Rozpávač: Starec sa vybral do hôr za svojim priateľom a váženým mužom Hailuom. Porozprával mu o stávke medzi Haptomom a Arhom a spýtal sa ho, čo robiť. Hailu to veľmi zaujalo a po krátkom premýšľaní prišiel na to ako túto nespravodlivosť napraviť. O niekoľko dní Hailu pozval mnohých ľudí z mesta na hostinu. Medzi pozvanými bol Haptom a sudca, ktorý vyniesol nespravodlivý rozsudok. Z Hailuovej kuchyne vychádzali vône najchutnejších jedál ktoré zväčšovali hlad hostí. Čas sa míňal. Jedlo sa dávno malo nosiť, ale nik sa neukazoval a hostom iné neostávalo, iba vdychovať vône, čo sa šírili z kuchyne.

(štronzo, svetlá ktoré mieria na rozprávača zhasnú, zasvietia svetlá na scénu)

(scéna začína vravou a šepkaním, v sále hostia naznačujú svojim nosom že cítia jedlo, hostia sedia na koberčekoch pri nízkych stoloch a bavia sa o jedle a hovoria o tom ako veľmi sú hladný, Hailu sa baví s nimi)

Host' 1: (už trochu nahnevany) Hailu, prečo si nás pozval na hostinu, a teraz nám nič nedávaš?

Hailu: (s údivom) Akože? Či vám nestačí vôňa jedla?

Host' 2: (so zvýšeným hlasom) To áno, ale vôňa nie je jedlo, nenasýti nás.

Hailu: A či môže zohriať oheň, ktorý je tak ďaleko, že ho sotva vidieť? Ak Arhu zohrieval pohľad na vzdialený oheň, potom ste sa i vy mohli nasýtiť vôňami, ktoré vychádzajú z mojej kuchyne.

(ozýva sa áno od všetkých: áno, Hailu má pravdu, áno, súhlasím s Hailom, áno.... hostia si to hovoria medzi sebou)

Sudca: (Sudca a Hampton sú zahanbený, priznajú si pravdu) Áno, máš pravdu Hailu. Arhovi patrí pôda, dom a statok.

Hampton: Hneď zajtra to napravím

Hailu: (usmial sa, zatlieskal a hovorí) Dámy a páni, hostina sa môže začať (pusť sa hudba, sluhovia začnú nosiť na stôl jedlá, a hostia sa začínajú baviť – počuť vravu)

(svetlo pomaly zhasína a keď nastane tma hudba sa vypne)

KONIEC